

Η Διακήρυξη του Μάνχαϊμ για την Κοινωνική Οικονομία

Από τη «Διάσκεψη Κορυφής της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Οικονομίας 2021» στο
Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία

Η Διάσκεψη Κορυφής της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Οικονομίας (#EUSES) διοργανώθηκε από την πόλη του Μάνχαϊμ σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και με την υποστήριξη του Γερμανικού Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικογενειακών Υποθέσεων, των Ηλικιωμένων, των Γυναικών και της Νεολαίας. Η εκδήλωση συγκέντρωσε περισσότερους από 3.000 συμμετέχοντες που αντιπροσωπεύουν την πλούσια ποικιλομορφία της κοινωνικής οικονομίας (NA) στην Ευρώπη. Η κοινωνική οικονομία στην Ευρώπη αποτελείται από μια σειρά διαφορετικών οργανωτικών μορφών που διαμορφώνονται από διαφορετικές εθνικές συνθήκες και συστήματα πρόνοιας, αλλά μοιράζονται κοινές αξίες και στόχους που συνδυάζουν βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες με θετικό κοινωνικό αντίκτυπο. Οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας και οι κοινωνικές επιχειρήσεις διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία και στη διατήρηση της απασχόλησης, στην ενίσχυση της εδαφικής συνοχής, στην ενίσχυση της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς, καθώς και στη δημιουργία κοινωνικής καινοτομίας και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Προωθούν, επίσης, την ενεργό ιθαγένεια, την αλληλεγγύη και μια οικονομία με δημοκρατικές αξίες.

Μια σειρά μηνιαίων εκδηλώσεων «Digital Road to Mannheim» (Σεπτέμβριος 2020-Απρίλιος 2021) έθεσε το σκηνικό για το EUSES 2021 ξεκινώντας μια συζήτηση για το μέλλον της κοινωνικής οικονομίας στην Ευρώπη. Η «*Διακήρυξη του Μάνχαϊμ για την Κοινωνική Οικονομία*» βασίζεται σε αυτή τη συμβολή, καθώς και στις συνεισφορές των ενδιαφερομένων μερών σε ολόκληρη την Ένωση. Περιγράφει συγκεκριμένα βήματα για να ξεκλειδώσει το πλήρες δυναμικό της κοινωνικής οικονομίας στην ΕΕ. Η δήλωση αυτή θα τροφοδοτήσει την προετοιμασία του *Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία* και πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της *βιομηχανικής στρατηγικής της ΕΕ και της στρατηγικής για τις ΜΜΕ για τη στήριξη του οικοσυστήματος «εγγύτητα, κοινωνική οικονομία και πολιτική ασφάλειας»*. Τα προτεινόμενα μέτρα απαιτούν συντονισμένες προσπάθειες και ενεργή υποστήριξη των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, εθνικών, **περιφερειακών και τοπικών κυβερνήσεων**, καθώς και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνίας των πολιτών.

1. **Νομικό και κανονιστικό πλαίσιο:** η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να προτείνει ειδική καθοδήγηση στα κράτη μέλη, η οποία θα οδηγήσει σε κοινή κατανόηση της έννοιας της κοινωνικής οικονομίας, **αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα τις τοπικές διαφορές** που συμβάλλουν στον πλούτο και την ποικιλομορφία της. Η ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας είναι πολύ συγκεκριμένη, διαμορφωμένη από ευρύτερα πρότυπα πολιτιστικής και ιστορικής ανάπτυξης. Η ανάπτυξη κατάλληλων νομικών, κανονιστικών και φορολογικών πλαισίων πρέπει επομένως να προκύψει από το εθνικό και το τοπικό περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν επιχειρήσεις και οργανώσεις κοινωνικής οικονομίας.
2. **Ορατότητα και ευαισθητοποίηση:** Μέσω της πρωτοβουλίας της *Ευρωπαϊκής Περιφέρειας Κοινωνικής Οικονομίας (ESER)*, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αυξάνει την προβολή και την ευαισθητοποίηση σχετικά με την κοινωνική οικονομία και δημιουργεί **περιφερειακά / τοπικά δίκτυα φορέων της κοινωνικής οικονομίας**. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να ενισχύσει αυτή την πρωτοβουλία στο πλαίσιο του *Σχεδίου Δράσης για την κοινωνική οικονομία, προτείνοντας να συμμετάσχουν και άλλες ενδιαφερόμενες περιοχές, πόλεις και δήμοι*. Η υπάρχουσα έρευνα για την κοινωνική

οικονομία πρέπει να ενοποιηθεί και να γίνει νέα έρευνα, συμπεριλαμβανομένης της συλλογής εθνικών στατιστικών δεδομένων, θα πρέπει επίσης να υποστηρίζεται. Απαιτείται μέτρηση αντίκτυπου για να δείξει τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας και οι κοινωνικοί επιχειρηματίες.

3. **Δημόσια αναγνώριση και καταναλωτική ζήτηση:** Οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας και οι κοινωνικές επιχειρήσεις χρειάζονται περισσότερη αναγνώριση μεταξύ των πολιτών για το έργο που κάνουν και τη συνεισφορά τους στην κοινωνία. Θα μπορούσε να ξεκινήσει ένας προβληματισμός σχετικά με τις ετικέτες και την πιστοποίηση για να ενισχύσει την αναγνώριση προϊόντων, υπηρεσιών και επιχειρήσεων και να αναδείξει τον ρόλο της κοινωνικής οικονομίας στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων.
4. **Πρόσβαση στη χρηματοδότηση, τις επενδύσεις και την ανάκαμψη:** Η κρίση COVID-19 απαιτεί επανεξισορρόπηση της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας σε ολόκληρη την οικονομία. Η κοινωνική οικονομία μπορεί να κάνει περισσότερα από την επιδιόρθωση κοινωνικών προβλημάτων. Μπορεί να οδηγήσει μια μεταμόρφωση σε ένα πιο περιεκτικό και βιώσιμο κόσμο. Οι παράγοντες της δημόσιας πολιτικής σε διαφορετικά επίπεδα διακυβέρνησης πρέπει, επομένως, να αναπτύξουν κατάλληλα μέσα, τόσο από την πλευρά της προσφοράς όσο και από την πλευρά της ζήτησης, για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος. Τέτοια μέσα πρέπει να είναι διαθέσιμα σε επιχειρήσεις και οργανισμούς κατά τη διάρκεια των διαφορετικών σταδίων του κύκλου ζωής τους και σε όλες τις περιοχές της ΕΕ. Τα κράτη μέλη πρέπει επομένως να επωφεληθούν, επίσης, από τα εργαλεία NextGenerationEU για την κινητοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων για την προώθηση της ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας.
5. **Καλύτερη πρόσβαση στις αγορές:** Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κράτη μέλη, οι περιφέρειες και οι τοπικές αρχές θα πρέπει να προωθήσουν τη συνεργασία μεταξύ οργανισμών κοινωνικής οικονομίας και επιχειρήσεων μεταξύ χωρών και τομέων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει, για παράδειγμα, να συνεχίσουν να προωθούν τις κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις μέσω της κατάρτισης και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών στην Ευρώπη. Οι κύριες επιχειρήσεις θα πρέπει επίσης να συμπεριλάβουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις στις αλυσίδες εφοδιασμού τους. Τα κράτη μέλη θα μπορούσαν επομένως να παρέχουν έξυπνα κίνητρα για να τα συμπεριλάβουν στις αλυσίδες αξίας τους και να τονίσουν τη σημασία των πιθανών αποδόσεων φήμης που θα προκύψουν από τέτοιες εταιρικές σχέσεις.
6. **Δίκτυα και διατομεακές εταιρικές σχέσεις:** Σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, η συνεργασία μεταξύ φορέων της κοινωνικής οικονομίας πρέπει να ενισχυθεί μέσω της ανάπτυξης δικτύων. Είναι σημαντικό τα ενδιαφερόμενα μέρη από όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης να ακούγονται στην εθνική διαδικασία χάραξης δημόσιας πολιτικής. Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας θα πρέπει επίσης να δημιουργήσουν συνεργασίες με δημόσιες αρχές ή άλλους ιδιωτικούς φορείς για να κλιμακώσουν τον αντίκτυπο και να δοκιμάσουν νέες λύσεις για μια πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Ωστόσο, η κοινωνική οικονομία πρέπει να συμπληρώσει τη δημόσια προσέγγιση για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων, αλλά όχι να την αντικαταστήσει.
7. **Κοινωνική Καινοτομία: Η κοινωνική οικονομία είναι πρωτοπόρος στον εντοπισμό και** την εφαρμογή της κοινωνικής καινοτομίας και εναλλακτικών τρόπων οργάνωσης οικονομικών δραστηριοτήτων. Πολλές από αυτές τις καινοτομίες έχουν ενσωματωθεί και υιοθετηθεί από την υπόλοιπη οικονομία (όπως το δίκαιο εμπόριο και η ηθική

χρηματοδότηση). Οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας μπορούν να επεκτείνουν την κοινωνική καινοτομία για να αντιμετωπίσουν τις πιεστικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές προκλήσεις εστιάζοντας στον κοινωνικό αντίκτυπο και σε συνεργασία με τους τοπικούς ενδιαφερόμενους. Απαιτούνται συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής, με τη μορφή κατάλληλων νομικών πλαισίων, κινήτρων και πρόσβασης στη χρηματοδότηση για την υποστήριξη αυτών των νέων επιχειρήσεων για την ανάπτυξη κοινωνικού πειραματισμού.

8. **Κατάρτιση, Εκπαίδευση και ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού:** Η κοινωνική οικονομία είναι ιδιαίτερα ελκυστική για τους νέους, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες απασχόλησης, αλλά και νέες οδούς για προσωπική ανάπτυξη και δημιουργικότητα. Λίγα σχολεία δίνουν έμφαση στις αρχές της κοινωνικής οικονομίας, όπως η αυτοευθύνη, η δημοκρατία και η ισότητα. Αυτά τα μοντέλα πρέπει να διδάσκονται σε σχολεία σε όλα τα επίπεδα (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, πανεπιστημιακή, επαγγελματική) προκειμένου να χτίσουν ικανότητες, να ενισχύσουν τις δεξιότητες και να διασφαλίσουν ότι οι νέοι είναι προετοιμασμένοι για σταδιοδρομία στον τομέα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει επίσης να υποστηρίξει την αναβάθμιση των εργαζομένων της κοινωνικής οικονομίας σε τομείς όπως η ψηφιοποίηση, η συμμετοχική διακυβέρνηση και η πράσινη μετάβαση.
9. **Υγεία:** Η κοινωνική οικονομία έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση και τον μετριασμό των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επιπτώσεων της κρίσης COVID-19 στην οικονομία και την κοινωνία. Βραχυπρόθεσμα, οι παράγοντες της κοινωνικής οικονομίας παρείχαν καινοτόμες λύσεις που ενισχύουν τις δημόσιες υπηρεσίες και συμπληρώνουν τις κρατικές δράσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Μακροπρόθεσμα, η Επιτροπή θα πρέπει να δημιουργήσει ένα περιβάλλον που θα επιτρέπει στους οργανισμούς κοινωνικής οικονομίας και τις κοινωνικές επιχειρήσεις να είναι ένας πυλώνας της νέας Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας, η οποία αναπτύσσεται επί του παρόντος.
10. **Στρατηγικές Πολιτικής:** Η υιοθέτηση ενός συνεκτικού και ολιστικού πλαισίου για την υποστήριξη της ανάδυσης και της ενοποίησης της κοινωνικής οικονομίας είναι απαραίτητη για τη μεγιστοποίηση του κοινωνικού και οικονομικού αντίκτυπου. Οι ίδιες οι πολιτικές είναι πολύ σημαντικές, αλλά οι διαδικασίες πολιτικής είναι κρίσιμες εξίσου. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και οι φορείς χάραξης δημόσιας πολιτικής σε διαφορετικά επίπεδα διακυβέρνησης, καλούνται να εργαστούν σε διάφορα χαρτοφυλάκια πολιτικής για την ανάπτυξη επαρκών δράσεων προώθησης της ανάπτυξης του τομέα. Η προετοιμασία της χάραξης δημόσιας πολιτικής θα πρέπει να πραγματοποιείται σε στενή συνεργασία με παράγοντες της κοινωνικής οικονομίας για μεγαλύτερη συνοχή και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα.